

VITA MARINA

MAANDBLAD GEWIJD AAN ZEE-AQUARISTIEK EN ZEE-BIOLOGIE

6e Jaargang no. 4.

Redactie Bob Entrop

April 1956

ONS 3E PINKSTERKAMP

Wanneer U dit nummer van Vita Marina in Uw brievenbus krijgt nadert het 3e B.M. Pinksterkamp met rasse schreden. In het vorige nummer hebben wij reeds een aankondiging over het Pinksterkamp geplaatst en een ieder aangeraden deze data vrij te houden om deel te kunnen nemen aan dit jaarlijkse evenement.

In dit nummer zult U een aanmeldingsformulier kunnen aantreffen. Wij verzoeken U beleefd doch dringend dit formulier zo spoedig mogelijk ingevuld aan de administratie te willen terugsturen. Er rest ons n.l. niet zo erg veel tijd meer en omdat wij graag evenals vorige jaren het kamp zo goed mogelijk organiseren hebben wij wel enige tijd van voorbereiding nodig. VOOR UITERLIJK 12 MEI DIENEN ALLE OPGAVEN BINNEN TE ZIJN. Maak het ons nu eens niet nodeloos moeilijk door op het allerlaatste moment toch nog met een aanmeldingsformulier te komen aan dragen. We willen nooit iemand teleurstellen, maar het is ontzettend vervelend als een gehele organisatie weer omgezet en omgerekend moet worden. Heeft U dus plannen om aan het Pinksterkamp deel te nemen, wel post dan het aanmeldingsformulier per omgaande.

De Haagse deelnemers worden dringend verzocht ook niet te lang te wachten. Het vervoer zal waarschijnlijk weer per auto plaatsvinden. Wie het eerst komt, het eerst zit, in de auto wel te verstaan. Is de wagen vol dan zullen de laatkomers per trein moeten reizen.

KAMPMEDEDELINGEN VOOR PINKSTERKAMP 1956

- KAMPDAGEN : 19 - 20 - 21 Mei 1956
KAMPADRES : Hoeve Zweedijk, Grintweg 15, Ierseke
KAMPGELD : Leden f 7,50. Niet leden f 8,50. Kinderen f 5,—.
In het kampgeld is begrepen: Overnachting, thee en koffie 's-avonds en bij de maaltijden, vaarexcursie en het diner op 1e Pinksterdag. Broodmaaltijden worden door de deelnemers zelf verzorgd.
Het kampgeld dient voor 12 Mei gestort te worden op giro 606100 Stichting Biologia Maritima, Scheveningen.
Op het strookje vermelden: Pinksterkamp 1956.

WAAR IEDER PERSOONLIJK VOOR ZORGT:

Slaapzak of dekens, toiletbenodigdheden.
Eetgerei (bord, mes, kroes enz.)
Excursiekleding als rubberlaarzen, regenkleding, extra
sokken en kousen voor het geval van een soppertje!
Excursiemateriaal als vangnetten, bunnen, potten,
luchtpompje (220 volt) Camera's. kijkers.
Voor 's-avonds: literatuur.

REIS NAAR HET KAMP:

Wie per trein komt reist tot het station Kruiningen-
Ierseke en vandaar met de bus of te voet naar Ierseke.
Vanaf het centrum van Ierseke (bushalte) is het hoogstens
nog 5 minuten naar Hoeve Tweedijk.

EN TIP VOOR ALLE DEELNEMERS.

Vooraf tijdens de avonduren bestaat zo prachtig de gelegen-
heid om eens met Uw vragen en moeilijkheden op tafel te
komen. Een van de excursieleiders zal deze zeker in een te
organiseren praatkring willen bespreken. Met elkaar zal ge-
tracht worden Uw moeilijkheden uit de weg te ruimen. Heeft
U geen moeilijkheden, maar wel een bijzondere waarneming of
ervaring, wel komt U er dan 's-avonds mee voor het voetlicht.
Heeft U nog foto's van verleden jaar? Breng ze mee en laat
ze aan de deelnemers zien. Heeft U soms lantaarnplaatjes van
zeedieren? Meldt het ons, en wij zullen zorgen dat er een
projector en projectiescherm zijn. Kortom, helpt allen mee
om de avonden zo gezellig en leerzaam mogelijk te maken.

KAMPPROGRAMMA.

Zaterdag 19 Mei: Aankomst van de deelnemers
6 uur: Kampopening en broodmaaltijd.
's-Avonds: Lezing en /of Praatavond.

Zondag 20 Mei :
7 uur : Ontbijt
8 uur : Aanvang van de excursies
Kerkgang
1 uur : Broodmaaltijd
2 uur : Aanvang van de excursies
6 uur : Diner in Hotel Oelen.
's-avonds: bespreking der vangsten.

Maandag 21 Mei :
7 uur : Ontbijt
8 uur : Aanvang der excursies
1 uur : Broodmaaltijd
2 uur : Korte middag excursie
Kampopbreken
6 uur : Kampsluiting en vertrek

Bonkend stoten mijn 2 cylindars tegen het plafond van de tunnel, het geluid wordt door de wanden weerkaatst het klinkt even onheilspellend als een onweersbui. Wanneer ik even stop hoor ik in de verte hetzelfde geluid, dat moet de franse gids zijn. Stel je voor dat hier rats-punten onlaag steken waarachter je kunt blijven haken. Voorzichtig alles aftastend ga ik verder. De tunnel lijkt eindeloos. Dan zie ik plotseling op ongeveer 8 meter licht en in dat licht de zwenvliezen van de snoedaard die mij in dit "graf" lokte. Eindelijk schiet ik door de opening en mijn ogen worden verblind door het licht. Als ik aan het licht gewend ben kan ik mijn ogen niet geleven. Is dit het duikers-paradijs of werkelijkheid? Ik moet me in mijn arm knijpen om te realiseren dat het alles werkelijkheid is. Om me heen is een intense schoonheid zoals ik nog nooit zag. Voor mij uit zie ik een vallei, door een dik soort zeewier lijkt het veel op een frisse weide. Hier en daar liggen rotsblokken die bedekt zijn met rode en gele geleikorst, daartussen steken stukken koraal en honderden wiegende kokercwormen omhoog. Als een vlucht vogels komen er enkele scholen grote en kleine vissen overheen gedanst. Het is een gezicht om nooit te vergeten. Daar in het midden van de vallei op een rotsblok zit het gevaarlijkste wezen dat ik ooit op de zeebodem ontmoette. Twee handen houdt het wezen op zijn buik en ik zie het licht en, met korte stoten komt de lucht uit zijn aqualong. Het is de gids. Dan stijgen we weer naar de oppervlakte. Het wordt hoog tijd want we moeten de reserve ventielen al openen, we hebben dus nog maar voor 5 minuten lucht.

's Avonds dronken we in het kamp onder de palmen een aantal pastis met onze gids en vergaten op deze manier onze ergernis over de verdwenen langoustes. Voor het slapen gaan werd nog even lustig gewerkt met een uitgegloeide naald om de vele stekels van de zee-egels uit onze lichamen te verwijderen. Tenslotte viel de nacht over het kamp en wachtte de nieuwe dag met nieuwe belevenissen onder water.

De nieuwe dag bracht de ontmoeting van mijn leven. We waren in het water gedoken en het was op ongeveer 35 meter dat ik hem ontmoette. Een Haai. De lengte was ongeveer $1\frac{1}{2}$ meter, kleur: blauwgrys met een witte buik. Het was de eerste "grote" haai die ik ooit in zijn element zag. Ik was met de harpoen op de vissenjacht en er hing reeds een flink aantal aan mijn gordel, vastgebonden met een ijzerdraad door de kieuwen. Waarschijnlijk was de haai aangelokt door de doode vissen waaruit nog wat bloed kwam. In grote kringen zwom hij om me heen, kringen die zo groot waren dat ik hem af en toe uit het oog verloor. Ik dook dieper om onder hem te komen en dan rustig mijn kans af te wachten om hem een harpoen in het lijf te jagen. Maar de haai dook mee en maakte zijn kringen kleiner. Het was een prachtig doch angstaanjagend gezicht dat snelle gestroomlijnde dier dat zich met krachtige elegante slagen van zijn staart voortbewoog. Hij bewoog zich veel te snel om hem rustig onder schot te kunnen nemen, en ik bleef dus rustig hangen om mijn kans af te wachten. Even plotseling als hij gekomen was verdween hij echter weer, tot mijn grote teleurstelling, zonder dat ik een schot had kunnen lossen.

Wordt vervolgd.

Een Zee van Licht

(vervolg) door H. Compaan

Alle drie de genoemde lichtsoorten komen voor in het zonlicht, enze hebben ook alle drie een zekere invloed op het leven.

Als wij met onze mensen-ogen een bepaalde kleur waarnemen, gaat dit als volgt in zijn werk. Wanneer bijvoorbeeld een plank rood is geverfd en we beschijnen hem met gewoon wit licht, dan zien we hem toch rood omdat door de rode verflaag van het witte licht alleen het rode licht wordt gereflecteerd; alleen licht met de golflengte van rood licht of althans overwegend met deze golflengte wordt gereflecteerd.

Wanneer we door een groen stuk glas kijken, zien we alles groen, omdat groen glas alleen of overwegend groen licht doorlaat; alle andere golflengten worden tegengehouden. Alles lijkt dan dus groen.

Als we het groene vilt van een afdrukraampje onder de rode donkere-kamer-lamp houden, lijkt het zwart. Dit komt doordat groen vilt alleen groen licht terug kan kaatsen en de lamp alleen rood licht uitzendt. Het vilt kaatst dan dus helemaal geen licht terug en lijkt daardoor zwart.

Licht kan dus al dan niet in verschillende golflengten uitgezonden doorgelaten en gereflecteerd worden, en het belang van dit verschijnsel zullen we nog vaak genoeg zien.

De optische eigenschappen van zeewater en glas.

We hebben al gemerkt dat een stukje glas, dat bv. rood is gekleurd alleen rood licht doorlaat en het dus de andere kleuren absorbeert. Er bestaat nu een eenvoudige methode om een grafiekje weer te geven welke soorten licht door een bepaald materiaal worden geabsorbeerd, en in welke mate. Wanneer ~~we~~ van licht van een zekere golflengte alles wordt doorgelaten, drukt men dit uit door te zeggen, dat van die golflengte 100% wordt doorgelaten. Men kan nu in een grafiek in horizontale richting de golflengte uitzetten en in verticale richting o tot 100 procenten. We zullen de grafiek in fig. 4 eens beschouwen;

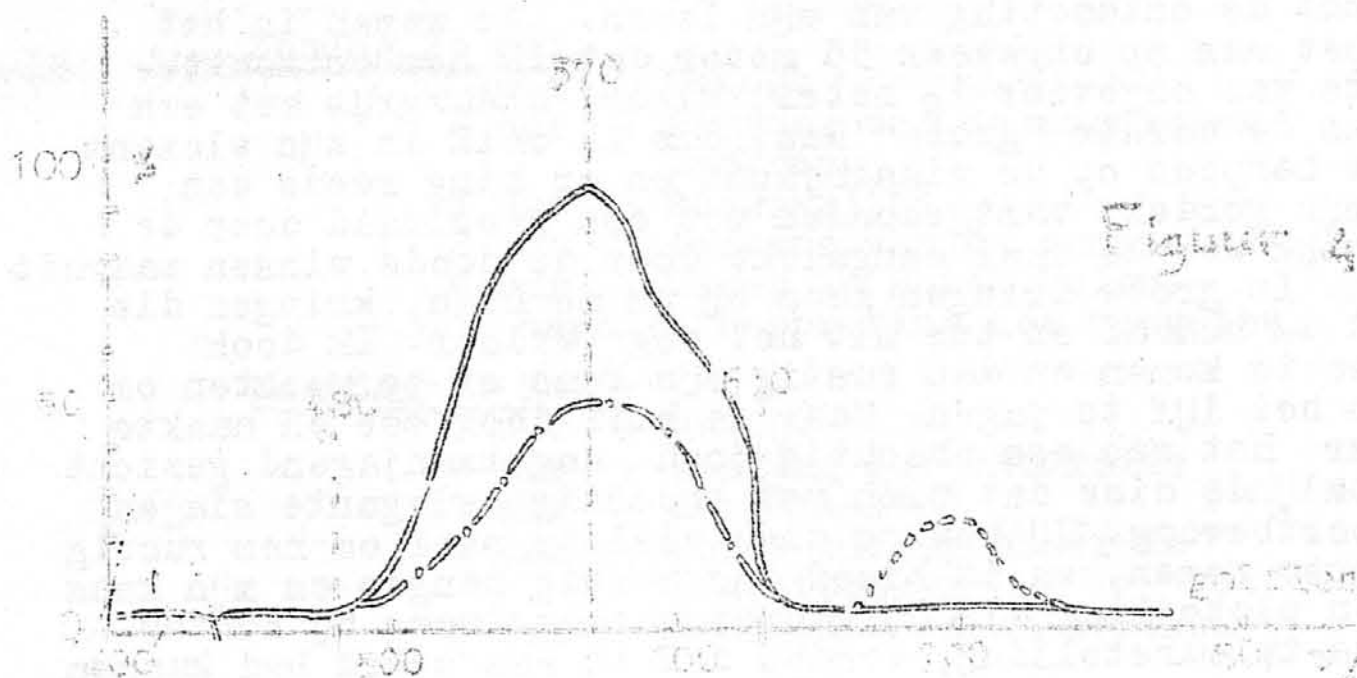
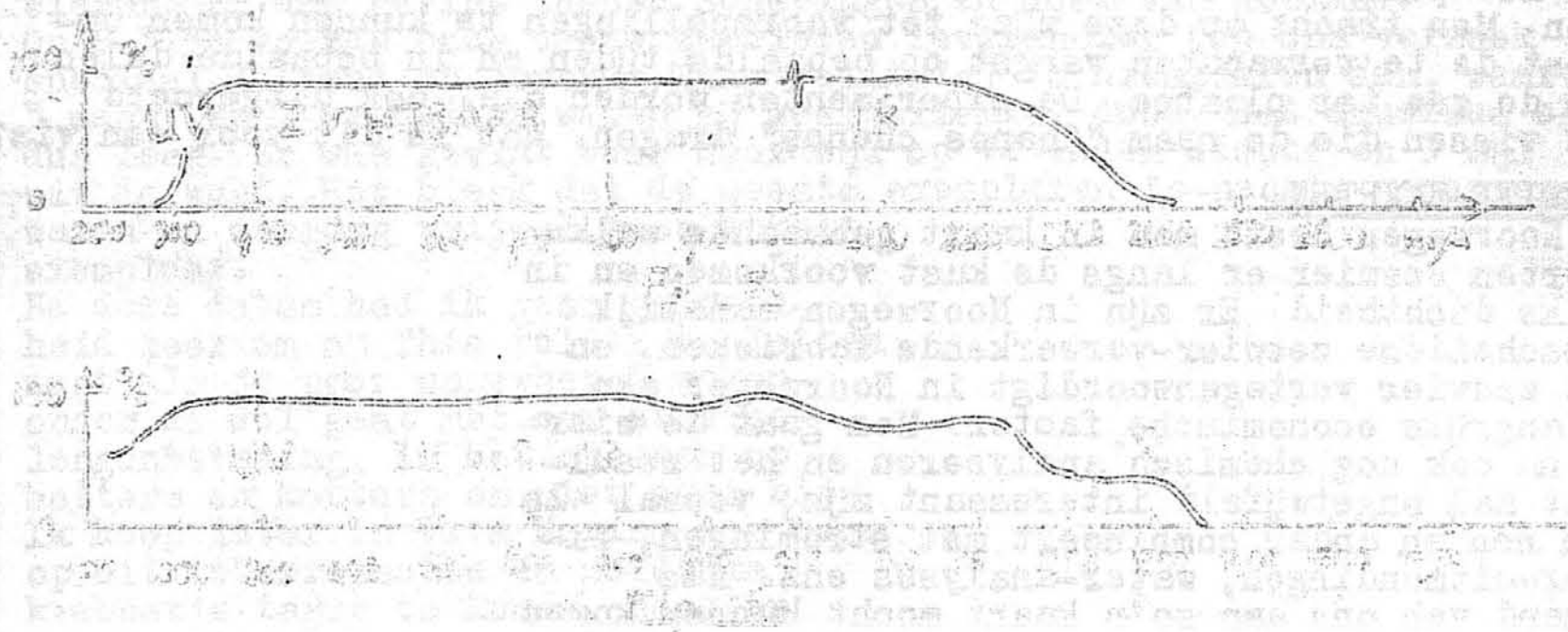

Figure 4

Deze curve geeft de lichtabsorptie weer die veroorzaakt wordt door een oplossing in het water van een bepaalde kleurstof. Bij 480 m μ begint de vloeistof enig licht door te laten, en de doorlaatbaarheid bereikt bij 570 m μ haar maximum, om bij een golflengte van 630 m μ weer nagenoeg nul te worden. In het voorgaande artikel zagen we al, dat licht met een golflengte van 570 m μ geelgroen van kleur is. In mindere mate laat de vloeistof geel en groen en blauw-groen licht door. Het resultaat is nu dus, dat de vloeistof, wanneer we er door heen kijken, geelgroen van kleur is. Wanneer ook nog enig rood licht zou worden doorgelaten, (stippellijn in de grafiek) zou dit niet te zien zijn, omdat het geelgroen verreweg in de meerderheid is. Met een optisch instrument zouden we dit wel kunnen merken, maar niet met het blote oog. Dit brengt dus de consequentie met zich, dat we met het blote oog gezien nimmer mogen zeggen, de vloeistof laat alleen maar geelgroen licht door. We kunnen de doorlaatbaarheid voor licht alleen nauwkeurig meten met behulp van bepaalde instrumenten. Maar dat is niet erg, want het wordt voor ons gedaan. We zien in de figuur tevens dat ook van het geelgroene licht niet alles wordt doorgelaten, maar ongeveer 85%. Een wanneer we de vloeistoflaag 2x zo dik zouden nemen zou er ook 2x zo weinig licht worden doorgelaten en de curve zou er uit gaan zien, zoals is weergegeven door de streep-stippel-lijn. We richten nu onze aandacht op de figuren 5 en 6. Deze geven resp. de doorlaatbaarheid voor de verschillende soorten licht weer van glas en van zeewater (helder).

We zien nu dat glas al het zichtbare licht doorlaat. Door reflectieverliezen enz., is de doorlaatbaarheid natuurlijk nergens 100%. Het infrarode licht (Warmte) wordt slechts doorgelaten tot een golflengte van ongeveer 2500 m μ en het ultraviolette licht heeft bijna helemaal geen kans. Alleen het langstgolfige UV (vanaf ongeveer 350 m μ) wordt doorgelaten. wordt vervolgd.

THIA POLITA

VONDSTEN VAN EEN ZELDZAAM KRABBETJE ZONDER
NEDERLANDSE NAAM

Door Bob Entrop.

Direct na de Februari-stormramp werden op het strand bij Scheveningen een aantal exemplaren van het kleine krabbetje Thia Polita Leach gevonden. Dit was wel een bijzonderheid, want normaal spoelt dit krabbetje nooit of hoogst zelden op het strand aan. Na de storm vonden wij wel meer zeldzame dingen op het strand; denken we alleen maar eens terug aan de enorme Noorse Hartschelpeninvasie. Af en toe vinden we nog wel eens Noorse Hartschelpen op het strand, maar Thia Polita is toch van het toneel verdwenen. Toch eigenlijk ook weer niet, want door

H. Dorsman en ondergetekende werden 1 verminkt en 2 gave exemplaren gevonden op het Noorderstrand bij Scheveningen. (1955). Op 22.5.55 werd door garnalenvissers 1 ex. tussen Scheveningen en

Katwijk gevist. Het exemplaar was al dood.

Op 23.5.55 hadden de vissers wederom succes en brachten mij een goed levend exemplaar, dat zeker enkele weken in een klein aquarium tussen allerlei wieren, poliepen, lege schelpen e.d. geleefd heeft.

Op 29.2.56 bezocht ik de visafslag, die zeer karig was. Slechts 2 Stellendamse vissers hadden gevist, maar de vangst was t.g.v. de felle kou erg teleurstellend. Aan dek stonden 2 manden met puf (Platvis. zeesterren etc.) Er bovenop lag een 10 cm dikke laag van gekookte ondermaatse garnalen, waartussen nog wat andere ongerechtigheden als krabbenschilden, slangsterren en..... Thia Polita's. De gehele laag werd na de eerste vondst natuurlijk nageplozen. Resultaat 39 exemplaren, waarvan 9 mann. en 30 vr. De vrouwtjes droegen geen eieren. Er was gevist tussen Schevingen en Hoek van Holland.

Op 8.3.56 voerde onze vaste zeedieren leverancier (op ons verzoek speciaal lettend op levende Thia Polita's) 10 exemplaren aan, waarvan 3 mann. en 7 vr. Helaas waren zij weer allemaal dood. Het aquarium bleef dus leeg. Er was gevist voor Noordwijk op 12 vadem diepte en 3 mijl uit de kust. Het bleek dat de meeste exemplaren 's-nachts gevangen waren en overdag vrijwel geen enkel exemplaar.

Na deze datum had ik geen gelegenheid meer om op Thia Polita te letten want als je moor ongeveer 5 weken onder de wol gaat met een stevige longontsteking, is het speuren op botters en kotters er niet meer bij. Ik hoop later in Vita Marina nog eens op dit interessante en zeldzame krabbetje terug te komen. Mochten sommige lezers mij nog met gegevens van vondsten en vangsten van dienst kunnen zijn, dan houd ik mij gaarne aanbevolen.

Rugschild van Thia Polita
Kenmerk: spiegelglad, gewelfd
randen met barenzoom.

CARINUS IN ZIJN BOEKENHOEK

DE JONGE VELDBIOLOOG door Dr. M.A. IJsseling en Kees de Kieffe
OP HET BUITENSPoor door Joop Dam

Deze beide boeken werden uitgegeven door N.V. W.J. Thieme en Cie. te Zutphen. De reden dat we deze boeken eigenlijk in één adem noemen is dat ze in karakter veel overeenkomen en aan de andere kant toch ook weer verschillend zijn. Het zijn boeken, waarin de liefde voor de natuur van de zijde van de schrijvers duidelijk spreekt, terwijl beide boeken tot doel hebben de jongere garde tot natuurgeniëten en natuurstudie te brengen. **DE JONGE VELDBIOLOOG** is een samenspel van leraar en leerling. De leraar Dr. IJsseling verhaalt van zijn wederwaardigheden, zijn waarnemingen en ontmoetingen in het vrije veld, terwijl de leerling Kees de Kieffe met vaardige tekenstift in eigen stijl dit natuurdagboek verlicht. Een boek, dat—zoals de schrijver zelf zegt—een opwekking wil zijn voor het met pen en potlood vastleggen van hetgeen het oor hoorde en het oog zag. **OP HET BUITENSPoor** is een boek dat aan de jeugdige natuurvorser een indruk wil geven van de meest voorkomende planten en dieren in de verschillende landschappen.

Met een massa goed geslaagde tekeningen door de schrijver zelf vervaardigd krijgt het boek voor jongeren een prettig karakter. Aan het slot spoort de schrijver de lezer aan om het gelezene niet als droge stof in de hersenen op te sluiten maar zelf de wijde heil over te trekken of te zerven door bos en duin of langs het verlaten Noordzeestrand. Zelf waarnemen en ontdekken is ook de stimulans die van dit boek uitgaat.

LANGS HAVENS EN STRAND, DE KUST VAN BEGGIE EN NEDERLAND door P. Verhoog
In dit boekje is een echte zeeman aan het woord. Het is kapitein P. Verhoog, oud commodore van de Holland Amerika Lijn, die ons eens wijswijs zal maken in al die nautische zaken, die wij als strand-dijk- en havenbezoeker wel zien, maar waarvan we eigenlijk niets afweten. Zo ging het mij. Nu ik dit boekje lees, en nog wel eens lees, omdat ik al die gegevens nu eenmaal niet in een keer kan verwerken, ga ik toch iets meer snappen van loodswezen, seinvlaggen, boeien, lantarens, en kan ik een Brik van een 4 Mast Bark onderscheiden. Ik zal U zeggen er zit heel wat aan de grote en kleine vaart vast. En het is zeker ook voor ons strandzwerfers interessant om daarvan eens iets meer te weten. Aan het eind van het boek komen we ook nog even op biologisch strandterrein. Dat is helaas niet het sterkste gedeelte van het boek, want daar wordt de plank nog wel eens stevig misgeslagen. We kunnen met kapitein Verhoog beter gaan varen dan zeedieren verzamelen. Uitgave: Uitgeverij Hollandia N.V. Prijs f 5.75.